

Azonosító
jel:

--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--

ÉRETTSÉGI VIZSGA • 2010. május 13.

FÖLDRAJZ

EMELT SZINTŰ ÍRÁSBELI VIZSGA

2010. május 13. 14:00

Az írásbeli vizsga időtartama: 240 perc

Pótlapok száma	
Tisztázati	
Piszkozati	

**OKTATÁSI ÉS KULTURÁLIS
MINISZTERIUM**

--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--

Fontos tudnivalók

A **feladatlap** megoldására felhasználható időkeret **240 perc**. A megoldáshoz **nem használhatja a középiskolai atlaszt**.

Amennyiben szükséges, **használja a zsebszámológépet**, de a feladatlapban **tüntesse fel a megoldás menetét is!** Amennyiben szükséges, használjon körzöt és vonalzót is.

A feladatokat **tetszőleges sorrendben** oldhatja meg.

Először figyelmesen **olvassa el** a feladatokban megfogalmazott kérdéseket, majd **gondolja át** válaszát, és azt **tintával (tollal) írja be** a megfelelő helyre! Ha szükséges, a megoldást javíthatja, de a nem egyértelmű áthúzás, javítás, valamint ceruzával történt beírás esetén az adott feladatrésze nem kaphat pontot.

Mindig a feltett kérdéseknek megfelelően válaszoljon! Az elvártnál több válasz (pl. kettő helyett három példa megnevezése) nem jár többletponttal.

Az egyes feladatok megoldásával **elérhető** maximális **pontszámról**, illetve a részpontszámokról a feladatok mellett/után feltüntetett pontok tájékoztatnak. Kérjük, hogy a **szürke négyzetekbe** semmit **ne írjon!**

--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--

1. Oldja meg az alábbi feladatokat!

- a) **A.** és **B.** helyszíneken megfigyeléseket végeznek. Határozza meg az adatok alapján, hol lehetnek az egyes megfigyelési pontok, adja meg a koordinátákat! *Ne feledkezzen el a félgömb meghatározásáról se!*

A. helyszín:

- a napsugarak hajlásszöge december 22-én délben $16,5^\circ$.
- amikor Greenwich-ben pontosan 12 óra van, akkor itt a helyi idő 11 óra 40 perc.

A számítást itt végezze!

szélesség: ..... hosszúság: .....

B. helyszín:

- a napsugarak hajlásszöge június 22-én délben $66,5^\circ$.
- amikor Greenwich-ben pontosan reggel 8 óra van, akkor itt a helyi idő 10 óra 20 perc.

A számítást itt végezze!

szélesség: ..... vagy: .....

hosszúság: .....

13 pont	
---------	--

- b) Határozza meg az alábbi fogalmakat!

1. Méretarány:.....

.....

2. Szintvonal: .....

.....

3. Relatív magasság: .....

.....

3 pont	
--------	--

16 pont	
---------	--

--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--

2. Tanulmányozza az alábbi adatokat, majd válaszoljon a kérdésekre!

Egy, a felszínre merőlegesen állított bot árnyéka a földfelszínen március 21-én, helyi idő szerint déli 12 órakor:

- A) helyen = x cm
- B) helyen = $x+20$ cm
- C) helyen = $x+30$ cm
- D) helyen = $x-20$ cm
- E) helyen = $x-30$ cm

- a) Melyik földrajzi hely felett delel legmagasabban a Nap? Írja a megfelelő betűjelet a vonalra! .....

1 pont	
--------	--

- b) Hogyan változik az árnyék hossza? Állítsa az Egyenlítőtől távolodó sorrendbe a földrajzi helyeket az árnyék hossza alapján! Írja a betűket a megfelelő helyre! *Csak a hibátlan sorrend esetén jár a pont.*

1. (legközelebb az Egyenlítőhöz)	2.	3.	4.	5. (legtávolabb az Egyenlítőtől)
----------------------------------	----	----	----	----------------------------------

1 pont	
--------	--

- c) Hol található az **A)** földrajzi hely? Karikázza be a helyes válasz sorszámát!

- 1. Az északi félgömbön.
- 2. A déli félgömbön.
- 3. Bármelyik félgömbön lehet.

1 pont	
--------	--

- d) Merre mutat az árnyék délben, ha az **A)** pont az északi félgömbön van? Karikázza be az egyetlen helyes megoldás sorszámát!

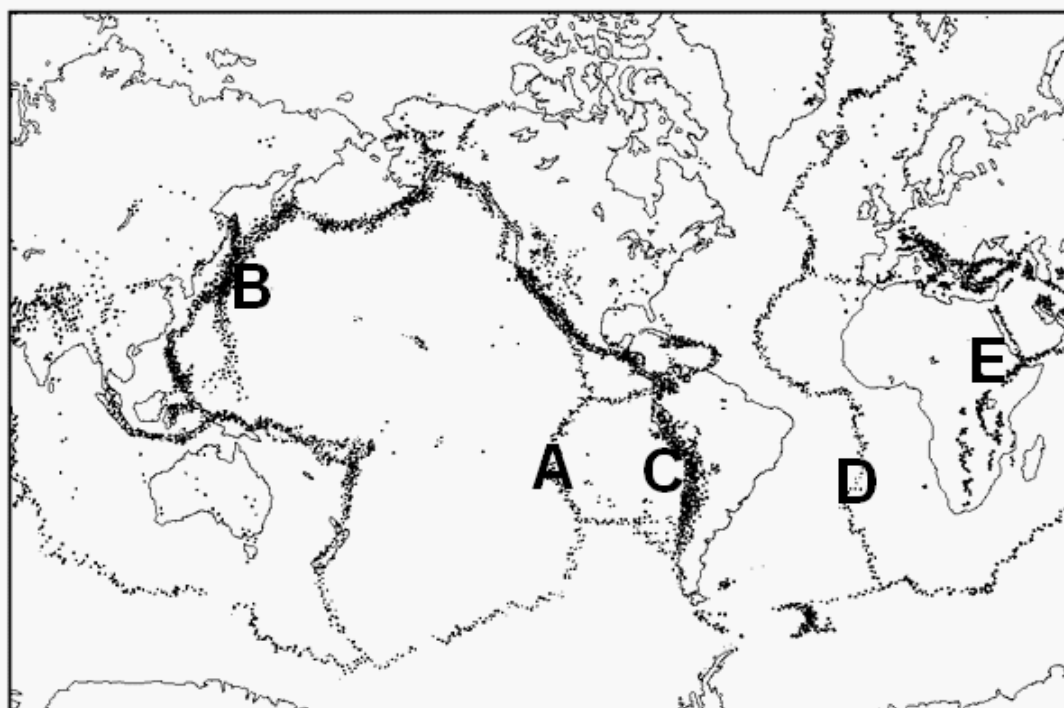
- 1. északra
- 2. keletre
- 3. délre
- 4. nyugatra

1 pont	
--------	--

4 pont	
--------	--

--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--

3. **Tanulmányozza az alábbi térképvázlatot, majd válaszoljon a kérdésekre!** (A térképen a pontok a földrengések elhelyezkedését és gyakoriságát jelölik.)

a)

- Mi a neve a fenti térképen is kirajzolódó határvonalak mentén felszabdalt 50–100 km vastag gömbhéjnak?
.....
- Nevezze meg a gömbhéj két fő részét, rétegét!
Alsó rész: ..... Felső rész:.....
- A felső rész (réteg) szintén két rétegből áll, amelyek közül az egyik az óceánok alatt hiányzik. Melyik ez a réteg? .....
- A 50–100 km vastag gömbhéj alatt kb. 250 km mélységig egy képlékeny réteg húzódik. Mi ennek a neve? .....

5 pont	
--------	--

- b) Mely szerkezeti elem (nagyszerkezeti egység) található az **A** és a **B** betűvel jelölt határvonal mentén?

A: .....

B:.....

2 pont	
--------	--

--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--

c) Hogyan mozognak egymáshoz képest a geoszféra egyes elemei az alábbi betűkkel jelölt helyeken?

A: ..... B: .....
C: ..... D: .....

4 pont	
--------	--

d) Mi a különbség a **C** és a **D** határvonalak mentén keletkezett vulkánok között? Egészítse ki a táblázatot a megadott szempontok alapján!

Szempontok	C határvonal mentén	D határvonal mentén
1. Jellemző vulkáni kiömlési kőzete		
2. A láva SiO ₂ -tartalma <u>Húzza alá a megfelelő kifejezést!</u>	kisebb – nagyobb	kisebb – nagyobb
3. A láva sűrűsége <u>Húzza alá a megfelelő kifejezést!</u>	kisebb – nagyobb	kisebb – nagyobb
4. Nevezzen meg egy konkrét példát, illetve területi előfordulást a vulkántípusra!		

8 pont	
--------	--

e) Mi jön létre az előrejelzések szerint néhány millió év múlva az **E** betűvel jelzett területen?

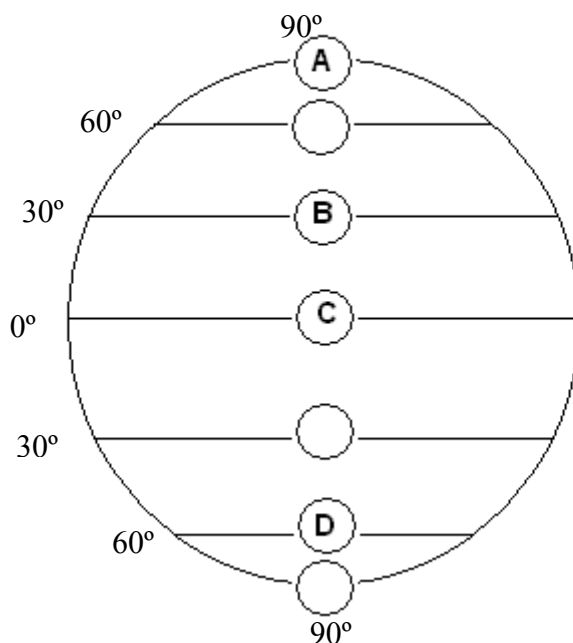
.....

1 pont	
--------	--

20 pont	
----------------	--

--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--

4. Tanulmányozza az ábrát, majd oldja meg a feladatokat!

- a) Milyen légnyomás jellemző a léggör nagybetűkkel jelölt öveire? Írjon **M** betűt a magas, **A** betűt az alacsony nyomású öveket jelölő betűk melletti vonalra!

A:.....

B: .....

C: .....

D:.....

4 pont	
--------	--

- b) Mi jellemző az egyes, betűkkel jelölt övekre? Írja a megfelelő megállapítások sorszámát az a) pontba az egyes övek melletti négyzetbe! *Egy jellemző több övhöz is kapcsolódhat.*

1. Kialakulásában a ciklonoknak van szerepe.
2. Hőmérsékleti okokkal magyarázható a kialakulása.
3. Anticiklonok alakítják ki az öv légnyomását.

4 pont	
--------	--

--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--

c) Melyik szélrendszer jellemző az alábbi helyeken?

1. A 0° és az é. sz. 30° között

A szélrendszer neve: .....

Az uralkodó szél iránya a felszín közelében: .....

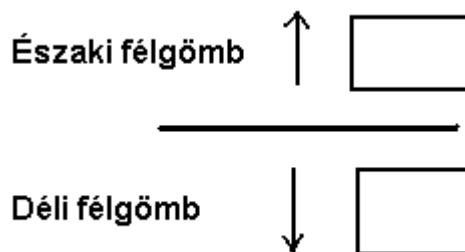
2. Az é. sz. 60° és az é. sz. 90° között

A szélrendszer neve: .....

Az uralkodó szél iránya a felszín közelében: .....

4 pont	
--------	--

d) A nyilak azt a légmozgást jelölik, amely a Coriolis-erő hatása nélkül alakulna ki a Földön. Rajzolja be a téglalapokba a megfelelő irányba mutató nyíllal a Coriolis-erő hatására kialakuló tényleges légmozgást!

2 pont	
--------	--

e) A légnyomás változása összefügg az időjárás alakulásával. Mit tapasztalunk az alábbi időjárási helyzetekben? Írja a légnyomás alakulásának megfelelő sorszámot az egyes leírások elé a vonalra! *Nem tud minden jellemzőt elhelyezni.*

1. a légnyomás gyorsan süllyed
2. a légnyomás lassan emelkedik
3. a légnyomás gyorsan emelkedik
4. továbbra is marad az alacsony légnyomásérték
5. nem változik a magas légnyomásérték

..... A. Tovább tart a kánikula, csapadék nem várható.

..... B. Délutánra megérkezik egy ciklon hidegfrontja, és heves zivatarok várhatók.

..... C. Várhatóan egész héten marad a csapadékos időjárás, további kiadós havazásra számíthatunk.

..... D. A melegfront fokozatosan elvonul, a csapadék megszűnik, több órás napsütés várható.

4 pont	
--------	--

18 pont	
----------------	--

--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--

- b) Az alábbi szövegrészletből hiányzik néhány kifejezés. Döntse el, hogy a megadott szókészlet mely szavai illenek a számokkal jelölt helyekre! Írja a helyes kifejezést a szöveg alatti táblázatba a megfelelő sorszám mellé! *Nem tud minden kifejezést felhasználni!*

övben, hagyományos, tea, kakaó, egyenlítői, éghajlaton, datolya, gyapot, olajfa, árutermelő, szavanna, vidéken

A forró övezet .....**1.** .... gazdálkodásának legfontosabb természetű növényei: a/az .....**2.** .... övben a banán, a/az .....**3.** .... és a kaucsuk; az átmeneti .....**4.** .... a földimogyoró és a/az .....**5.** ....; a térítői övben a/az .....**6.** .....

1.	2.	3.
4.	5.	6.

6 pont	
--------	--

- c) Olvassa el az alábbi szövegrészletet, majd oldja meg a hozzá kapcsolódó feladatokat!

Belső területeinek átlaghőmérséklete télen a legmelegebb hónapban -40°C és a leghidegebben -70°C , míg nyáron a legmelegebb hónapban -15°C és a leghidegebben csupán -35°C . A part mentén magasabb a hőmérséklet, télen a legmelegebb hónapban -15°C és a leghidegebben -32°C , a leghűvösebb nyári hónapban -5°C és a legmelegebben $+5^{\circ}\text{C}$. Napjainkban a globális felmelegedés miatt a jégtömb fölött nagy magasságban mért levegő hőmérséklete gyorsabban emelkedik, mint bárhol máshol a Földön. Ez a legszárazabb kontinens. Mivel a földrész belsején évente kevesebb, mint 50 mm csapadék hullik, ezért fagszivatarag alakult ki. Az évi csapadékmennyiség a legcsapadékosabb területeken is legfeljebb 500–600 mm.

- Mely éghajlati övek húzódnak keresztül a leírásban szereplő területen?
.....
- Mely éghajlat uralkodik a terület partvidékén?
.....
- Indokolja meg, hogy miért nyereséges a vízháztartás a szövegben leírt területen a kevés csapadék ellenére is!
.....
.....

5 pont	
--------	--

--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--

b) Melyik országcsoporthoz tartozhat hazánk a fentiek közül? Írja a megfelelő válasz betűjelét a négyzetbe!

- A) az 1. országcsoporthoz
- B) a 2. országcsoporthoz
- C) a 3. országcsoporthoz
- D) a 4. országcsoporthoz
- E) egyikhez sem a fentiek közül

1 pont	
--------	--

c) Melyik országcsoporthoz jellemző, hogy az eltartottak aránya nagyobb, mint az eltartó népességcsoporthoz? Írja a megfelelő válasz betűjelét a négyzetbe!

- A) az 1. országcsoporthoz
- B) a 2. országcsoporthoz
- C) a 3. országcsoporthoz
- D) a 4. országcsoporthoz
- E) egyikben sem a fentiek közül

1 pont	
--------	--

d) Állítsa növekvő sorrendbe az országcsoporthoz aszerint, hogy milyen mértékű a népességnövekedés a területükön! Írja az országcsoporthoz sorszámát a megfelelő négyzetbe! *Csak a hibátlan sorrendért kaphat pontot!*

< < <

1 pont	
--------	--

--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--

- e) A következő állítások a diagramon ábrázolt országcsoporthoz az **1.-re**, **a 2.-re** vagy **a 4.-re vonatkoznak**. Döntse el, hogy a megjelölt három csoport közül melyikre igaz az adott állítás! Írjon X jelet a megfelelő országcsoporthoz az oszlopába! *Egy állítás csak egy országcsoporthoz vonatkozik!*

Állítások	Az országcsoporthoz száma a grafikonon		
	1.	2.	4.
<i>Példa: A 15 éven aluli korosztály aránya a teljes népességen belül 36%.</i>		X	
1. Korfája a fiatal korcsoportoknál elkeskenyedik.			
2. Elmaradott gazdaságú országcsoporthoz, ahol általános a szegénység.			
3. Fejlett társadalmi rendszer, ahol harmonikusan nő a népesség száma.			
4. A fokozatosan elöregedő társadalmakra jellemző.			
5. Többnyire újvilági fejlett társadalmakra jellemző, pl. Ausztrália, USA.			
6. Piramis alakú korfával jellemezhető országcsoporthoz.			
7. A lakosság legnagyobb hányada a mezőgazdaságban dolgozik.			
8. Stagnáló vagy csökkenő népességű társadalom.			

8 pont

12 pont

8. Döntse el, hogy igazak vagy hamisak a következő megállapítások! Írjon I betűt az igaz, és H betűt a hamis megállapítások sorszáma elé!

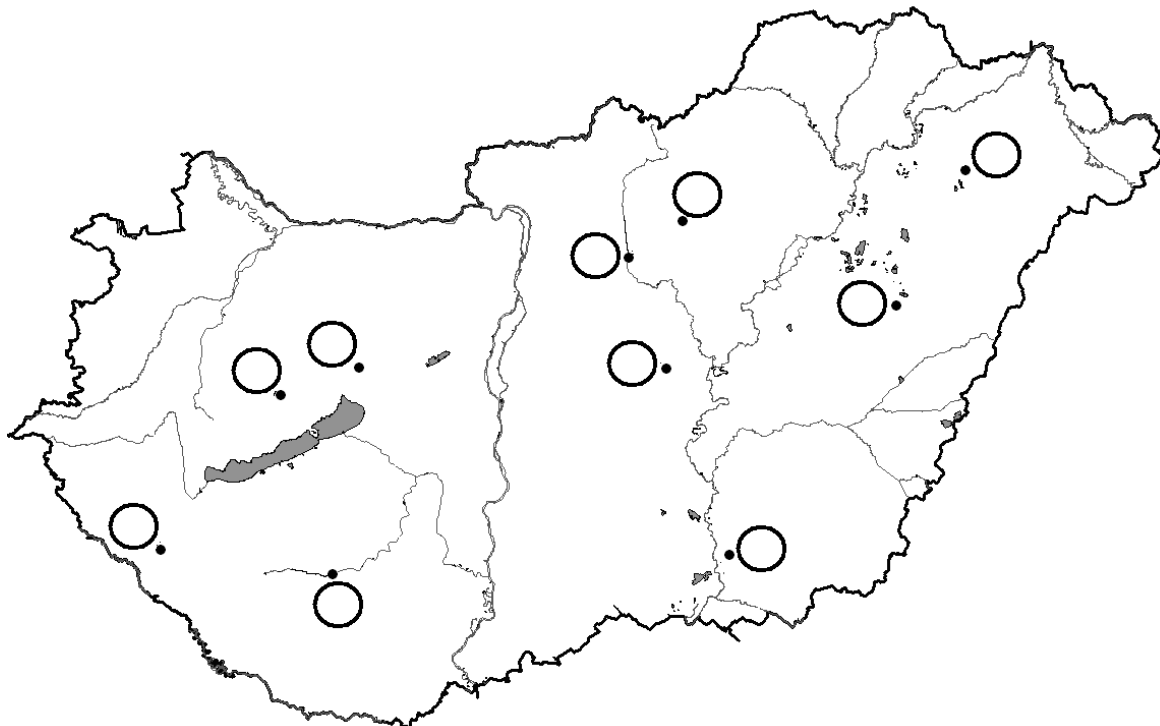
- ..... 1. Afrika népességének nagyobb része városokban él.
- ..... 2. A milliós nagyvárosok döntő többsége a fejlett országokban található.
- ..... 3. Szóránytelepülések csak a fejlődő országokban találhatóak.
- ..... 4. Az ipari forradalmat követő első városrobbanás a XIX. század első felében zajlott le.
- ..... 5. A leggyorsabban növekvő népességű városok a fejlett világban vannak.

5 pont

--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--

9. Oldja meg a Magyarország földrajzával kapcsolatos feladatokat!

- a) Mely városokat ábrázolja a térképvázlat? Írja a térképvázlaton lévő városkarikákba a felsorolásban szereplő megfelelő városok sorszámát! *Nem tud minden várost elhelyezni.*

1. Ajka	15. Fehér-tó
2. Baja	16. Velencei-tó
3. Cegléd	17. Hévízi-tó
4. Győr	18. Villányi borvidék
5. Hajdúszoboszló	19. Gyöngyösi borvidék
6. Hatvan	20. Badacsonyi borvidék
7. Hódmezővásárhely	21. Duna–Dráva Nemzeti Park
8. Kaposvár	22. Hortobágyi Nemzeti Park
9. Nagykanizsa	23. Őrségi Nemzeti Park
10. Nyíregyháza	24. Fertő–Hanság Nemzeti Park
11. Paks	
12. Százhalombatta	
13. Várpalota	
14. Visonta	

10 pont	
---------	--

--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--

- b) Írja a felsorolásban szereplő tavak, borvidékek és nemzeti parkok sorszámát a megfelelő régió neve mellé a táblázatba! *Nem tartozik minden régióhoz fogalom, de a táblázat egy-egy rovatába több szám is kerülhet.*

régiók	tó	borvidék	nemzeti park
Dél-Alföld			
Dél-Dunántúl			
Észak-Alföld			
Észak-Magyarország			
Közép-Dunántúl			
Közép-Magyarország			
Nyugat-Dunántúl			

10 pont	
---------	--

- c) Válassza ki a felsorolásból azokat a városokat, amelyekben erőmű található! Írja a megadott szempont szerinti csoportosításnak megfelelően a táblázatba ezeknek a városoknak a sorszámát! *A lehetséges válaszok számánál több város kiválasztása pontlevonással jár.*

Erőmű típusa	Városok sorszáma
Széntüzelésű erőmű	
Szénhidrogén-tüzelésű erőmű	
Atomerőmű	

5 pont	
--------	--

25 pont	
----------------	--

10. Oldja meg az Európa idegenforgalmával kapcsolatos feladatokat!

- a) Mely országokra jellemzőek az alábbi leírások?

1. Kelet-Közép-Európa fiatal önálló állama. Területének döntő részét az Északnyugati-Kárpátok láncai uralják. Nem véletlen, hogy a téli sportokat kedvelők és a természetjárók kedvelt úticélja.

.....

2. Többnemzetiségű nyugat-európai ország. Fővárosa az Európai Unió legfontosabb intézményeinek ad otthont, ezért jelentős a rendezvény- és konferenciaturizmusa is.

.....

--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--

3. Közép-európai ország, fővárosa az ún. császárváros, az ország legnagyobb és műemlékekben leggazdagabb települése. A takaros parasztházaknak, a völgyekben megbújó hangulatos kisvárosoknak, a hegyvidéki üdülőhelyeknek és síközpontoknak köszönhetően egész évben kedvelt úticél.

3 pont

- b) Írjon **E** betűt azoknak a városoknak a neve után, amelyekben hivatalos fizetőeszközként euróval fizethet, és írjon **N** betűt az után, ahol nem!

1. Madridban:	4. Ljubljanában: .....
2. Liverpoolban:	5. Lyonban: .....
3. Krakkóban:	6. Göteborgban: .....

6 pont

- c) Mit jelent a hazánkba látogató külföldi turista számára a pénzváltás során, ha itt tartózkodása alatt az euróhoz képest gyengül a forint?

.....
 .....

1 pont

- d) Mely számok jelölik a térkép-vázlatban az alábbi jelentős idegenforgalommal is rendelkező központokat? Írja a megfelelő sorszámot a város neve előtti vonalra!

.... Athén	☐	.... Velence	☐	.... Barcelona	☐
.... Isztambul	☐	.... Nápoly	☐	.... Constanța	☐
.... Várna	☐	.... Marseille	☐	.... Róma	☐
.... Dubrovnik	☐				

10 pont

--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--

- e) Mely városokhoz kapcsolhatók az egyes megállapítások? Írja a megfelelő betűjelet a városok neve után a négyzetbe. *Nem kapcsolódik minden városhoz megállapítás.*
- A. Ókori műemlékei és vallási központ szerepe egyaránt vonzó tényező.
 B. Karneválja, egyéb kulturális rendezvényei és sajátos építkezése egyaránt világhírű.
 C. A katalánok fővárosának is nevezik. Fontos kikötő, amelytől délnyugatra kedvelt üdülőhelyek sorakoznak a tengerparton.
 D. Dalmácia egyik gyöngyszeme.
 E. Hídja két kontinenst köt össze.

5 pont

25 pont

11. A következő feladat az USA gazdasági körzeteivel foglalkozik. Keresse meg a táblázat első oszlopában elkezdett mondatok megfelelő befejezését a második oszlopban található mondatrészek között! Írja a megfelelő befejezés sorszámát a táblázat alatti karikákba a megfelelő betű mellé! *Nem tud minden befejezést elhelyezni.*

A mondat első része	Lehetséges befejezések
A) A déli körzet...	1. hegységeiben találjuk az USA legnagyobb színesfém- és uránérc lelőhelyeit.
B) Az észak-atlanti partvidék városai ...	2. számára kezdetben az Appalache zuhatagos folyói szolgáltaták az energiát.
C) A nyugati körzet...	3. az Amerikai Egyesült Államok éleltára.
D) A Nagy-tavak vidékén kialakult iparvárosok...	4. lakosságának túlnyomó részét a mezőgazdaság foglalkoztatja.
E) A Közép-Nyugat ...	5. a japán beruházásoknak köszönhetik látványos fejlődésüket.
	6. területén tárták fel a 20. század elején az USA leggazdagabb szénhidrogéntelepeit.
	7. az USA vaskohászatának legfontosabb telephelyei.

A

B

C

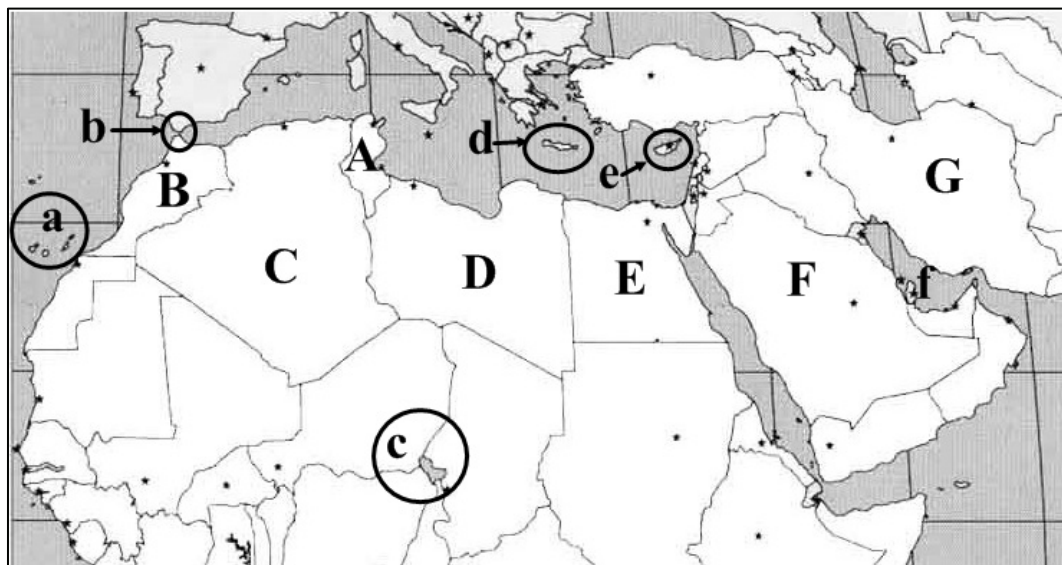
D

E

5 pont

--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--

12. Tanulmányozza a térkép vázlatot, majd oldja meg a hozzá kapcsolódó feladatokat!

- a) Nevezze meg, mely szigetcsoportot jelöli a térkép vázlatba írt **a** betű?

.....

Mely országhoz tartozik politikailag ez a szigetcsoport?

.....

2 pont	
--------	--

- b) Nevezze meg a térképen az alábbi kisbetűkkel jelölt tájakat, vízrajzi elemeket! Írja nevüket a pontozott vonalra!

b: ..... -szoros   c: ..... -tó

d: .....   e: .....

f: ..... - öböl

A feladatban megnevezett földrajzi helyekhez országok is kapcsolhatóak, mert területük vagy annak egy része egy adott ország fennhatósága alá tartozik. Mely kisbetűkkel jelölt földrajzi helyek kapcsolhatóak az alábbi országokhoz? Írja a megfelelő betűjelet az ország neve melletti négyzetbe!

Görögország:

Nagy-Britannia:

7 pont	
--------	--

- c) Mely nagybetűk jelölik a térkép vázlatban az alábbi országokat? Írja a megfelelő nagybetűt az ország neve melletti négyzetbe!

Líbia:

Algéria:

1. Nevezze meg az **E** betűvel jelölt ország legnagyobb folyóját! .....

2. Mi a fővárosa az **F** betűvel jelölt országnak? .....

--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--

3. Tegyen **X**-et annak az országnak a neve mellé, amelyiket a térképen a **G** betű jelöli!

Irak:

Irán:

4. Jellemzően mely vallás követői az **A** betűvel jelölt ország lakói? .....
5. Döntse el, hogy a térképen nagybetűvel jelölt országok közül melyekre igazak az alábbi állítások! Írja az állítások után az ország betűjelét! *Egy állítás mellé csak egy betű kerülhet!*

a) Fővárosa Teherán.	
b) Ebben az országban találjuk a zarándokvárost, Mekkát.	
c) Villamosenergia-termelésének jelentős része az asszuáni Nagy-gát víz-erőművéből származik.	
d) Jelentős városa Alexandria.	

10 pont

19 pont

13. A következő feladatokban az emberiséget érintő globális problémákkal kapcsolatos kérdésekre kell válaszolnia.

- a) Mely fogalomra ismer a meghatározás alapján? Írja a fogalom nevét a pontozott vonalra!

A társadalmi-gazdasági tevékenységeket a Föld eltartó képességéhez kell igazítani.

.....

1 pont

--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--

b) Olvassa el az alábbi szövegrészletet, majd válaszoljon a kapcsolódó kérdésekre!

Nedvesedő Földön globális szárazság

Beate Liepert, egy New York-i kutatóintézet munkatársa kollégáival együtt olyan számítógépes programot dolgozott ki, amely a szén-dioxid emelkedő mennyisége mellett más szennyezőanyagok légkörbe kerülését is figyelembe veszi a víz körfogásának modellezésében, és ebből következtet a várható éghajlati változásokra.

Abban a legtöbb klimatológus egyetért, hogy a földi éghajlat egyre melegebbre fordul, és hogy a globális fölmelegedés pedig növekvő csapadékmennyiséggel jár együtt. Ennek magyarázata a besugárzás megnövekedése által okozott intenzívebb párolgás. Ennek ellenére egyes szakértők szerint az éghajlatváltozás miatt aszályokra számíthatunk.

Az általános elmélet szerint a hőmérséklet emelkedésével jóval több víz párolog el az óceánokból. A nedvességtől duzzadó felhők a szárazföld felé érve hatalmas esők formájában szabadulnak meg terhüktől. Ezen túl a fokozódó szén-dioxid mennyiségre reagáló szárazföldi vegetáció is növekvő páratartalmat indukál. Ezen hatások mellett azonban számos olyan tényező is jelentkezik, amely pont az ellenkező hatást eredményezi - állítja Beate Liepert. "Túlzott egyszerűsítés lenne azt állítani, hogy a környezetszennyezés Földünk fölmelegedéséhez vezet, ami pedig több csapadékot eredményez. Az, hogy bolygónk 'nedvesebb' lesz, még nem jelenti azt, hogy csapadékosabb is lesz egyben".

A kutatócsoport számos egyéb, a környezetet szennyező anyagnak a víz körforgására gyakorolt hatását tanulmányozta, különös tekintettel a légkörben megtalálható finoman eloszlott szilárd és cseppfolyós ún. aeroszolrészecskékre (pl. korom). Közismert, hogy a csapadékképződéshez elengedhetetlenek ezek apró, szilárd változatai, amelyekre kicsapódik a légkörben található nedvesség. Így keletkeznek a felhőrézcskék, amelyek egyre híznak, és ha tömegük átlép egy kritikus határt, csapadékcsepp formájában lehullanak.

Lieperték elmélete szerint az emberi tevékenységből adódó környezetszennyezés következtében megnőtt az aeroszolrészecskék mennyisége a levegőben. A légköri kicsapódó pára ezért jobban eloszlik a részecskéken, így a felhőrézcskék sokkal nehezebben tudják átlépni a fent említett kritikus tömeghatárt. Ez egy másik jelenséget is maga után von: a számítógépes szimuláció alapján megállapítható, hogy noha a földi felhőtakaró kiterjedése lényegesen nem változik, a szárazföldek fölött - a fent említett jelenség miatt - mégis a felhőréteg vastagodása figyelhető meg. Ennek következtében a földfelszín kevesebb besugárzást kap, ami bizonyos régiókban a hőmérséklet visszaesését eredményezheti.

Forrás: www.sulinet.hu

1. Mely jelenség (folyamat) felerősödéséért felelős közvetlenül a szén-dioxid?
.....
2. Mely folyamat modellezésével keresnek választ a kutatók a fölmelegedés következményeire?
.....
3. Melyik két tényező járul hozzá a légkör nedvességtartalmának növekedéséhez?
.....
4. Hogyan nevezzük szakszóval a csapadékképződéshez elengedhetetlen aeroszol-részecskéket? .....

--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--

5. Döntse el, hogy hamisak vagy igazak az alábbi megállapítások! Írjon **I** betűt az igaz és **H** betűt a hamis megállapítás sorszama elé!

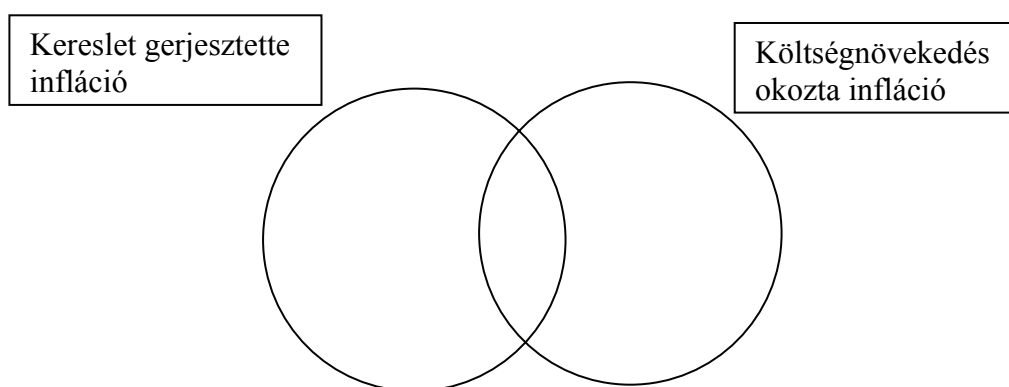
- ....1. Minél több az apró szilárd részecske a légkörben, annál vastagabb felhőréteg alakulhat ki.
- ....2. A szilárd részecskék számának nagymértékű növekedése kedvez a csapadékképződésnek.
- ....3. A felhőréteg csökkentheti a levegő felmelegedését.

8 pont	
--------	--

9 pont	
---------------	--

14. Oldja meg az alábbi feladatokat!

a) Írja a halmazábra megfelelő helyére az állítások számát!

1. A munkabérek jelentős emelkedése is okozhatja.
2. Árszínvonal-emelkedés kíséri.
3. Akkor jellemző, ha egy termékből kevesebb van a piacon, mint amennyit szeretnének megvásárolni.
4. Ez jellemző akkor is, ha a forint árfolyama romlik, és a termék előállításához szükséges alapanyagot külföldről kell beszerezni.
5. Az olaj világpiacon árának növekedése is okozhatja.

5 pont	
--------	--

b) Nevezze meg az alábbi meghatározásokhoz tartozó fogalmakat!

1. Egy adott ország törvényes fizetési eszköze.....
2. Olyan pénz, amely szabadon átváltható bármely valutára.....
3. A valuták egymáshoz viszonyított értéke. ....
4. Az állam által kibocsátott értékpapír, a visszafizetést az állam garantálja.
.....
5. A fém pénz és a papírpénz együttesen. ....

5 pont	
--------	--

10 pont	
----------------	--

<i>A feladatlappal elérhető összes pontszám:</i>	200 pont	
---	-----------------	--

--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--

---

--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--

témakör	feladat sorszáma	maximális pontszám	elért pontszám
Földrajzi ismeretek és képességek — feladatsor	1.	16	
	2.	4	
	3.	20	
	4.	18	
	5.	14	
	6.	18	
	7.	12	
	8.	5	
	9.	25	
	10.	25	
	11.	5	
	12.	19	
	13.	9	
	14.	10	
ÖSSZESEN		200	
Az írásbeli vizsgarész pontszáma ÖSSZESEN/2		100	

_____
javító tanár

Dátum: .....

	pontszáma egész számra kerekítve	programba beírt egész pontszám
Földrajzi ismeretek és képességek — feladatsor Írásbeli vizsgarész		

_____
javító tanár

_____
jegyző

Dátum: .....

Dátum: .....